

OLLI BÄCKSTRÖM

SUURSODAN UNOHDETUT KASVOT

NAISET 30-VUOTISESSA SODASSA

Gaudeamus

Copyright © 2025 Tekijä & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

KANSI: Pekka Krankka
Etukannen ja takasisäkannen kuvien lähteet sivulla 340

KARTAT: Hannu Linkola

KL 91.7 • UDK 940

ISBN 978-952-345-318-0

PAINOPAIKKA: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2025

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	7
---------------	---

I NAISTEN TOIMIJUUS SODASSA

NAISET SOTAKENTILLÄ.....	27
Naistaistelijoita ennen 30-vuotista sotaa	27
Suursodan taistelevat naiset	33
Naiset vakoilijoina.....	41
Sukupuoli ja sodan sumu	49
Aikalaisnaisten sotakuvaukset	56
NAISET KUORMASTOISSA JA KOTIRINTAMALLA	65
Courasche – leiriprostituoidut ja selviytyjät.....	65
Sotilasvaimot	74
Kotirintaman naiset	86
Sotilaiden lesket yhteiskunnassa	97
NAISTEN TOIMIJUUS INTERSEKTIONAALISUUDEN JA ODOTUSTEN VALOSSA	114

II SODAN NAISHALLITSIJAT

RUHTINATTARIA JA SOTILASURAKOITSIJOITA	131
Arkkiherttuatar Infanta Isabella: Espanjan Flanderin armeijan äiti	131
Savoijin herttuatar Christine: Ranskan kuninkaan hankala sisar	145
Maakreivitär Amalie Elisabeth: Hessen-Kasselin sotilasurakoitsija	160

KAKSI SODAN KUNINGATARTA	176
Kristiina: nainen kuninkaana.	176
Anna Itävaltalainen: kuningatar kardinaalien varjossa	190
NAISHALLITSIJAT JA VALLAN RAKENTEET	201

III NAISET SODAN UHREINA

NAISET VÄKIVALLAN KOHTEINA	217
Raiskaukset ja seksuaalinen väkivalta	217
Naisten ja lasten sotasurmat.	232
Sota talonpoikien ja sotilaiden välillä	242
Sodankäynnin normatiivisuus	255
NAISET JA SODAN DEMOGRAFIA	269
Kulkutaudit ja sairaudet	269
Sotavankeus ja pakolaisuus.	286
Lapsikuolleisuus ja sodan väestökehitys	299
SODAN NAISUHRIT HISTORIAN VOIMIEN PYÖRTEISSÄ	307
EPILOGI: TOIMIJUUS, INTERSEKTIONAALISUUS JA RAKENTEET . . .	317
VIITTEET	325
KUVIEN LÄHTEET	340
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	342
HENKILÖHAKEMISTO	370